

– Bizony, sőt: hú! – Holmi tájidegen cédrusbunkóval ledorongolták az újonatúj cédrusbizottságot (lásd: E. L. f. év, 3. sz., 84. old.). Azért a többes szám, mert feltételezhető, hogy ennyi ellenszenv, meg még egy adag gyűlölet, aktív, egyesületi tagtárs (az E. L.-at lapjának elfogadó) tisztviselő átlagos porhüvelyébe nem férhet el. No, több porhüvelybe is csak úgy, hogy egyikből-másikból időnként (mint most is, meg ha jól emlékszem, a '90-es évek első felében) kibuggyan. Hol csak ellenszenv, tisztességes hangnemből, hol meg vegyesen, tájidegen, kivadult közsze-replésre is emlékezve úgy tűnik, a WWF-nél a stílus, a hangnem minősítéséig még nem jutottak el). Pedig a további, emberi kapcsolatok érdekében Haraszthy úrnak nemcsak a cikkében segítségül hívott törvény 8. § (4) bekezdését kellene ilyen szabatosan idézni, hanem mondjuk az OEE Alapszabály 2. § (2) és 7. § (2.2) bekezdését is!

A Világ Természetvédelmi Alap egyik hazai munkatársának az elmúlt és a jelen hazai (és részben külhoni) erdészeti gyakorlatot „értékelő” felfogását, álláspontját adott mértékben korábban már megválaszoltam. Az akkor érintett térségre vonatkozó mértékben, habár az „értékelés” helyenként általános kategóriákról szólt. Most nem szeretnék a részismereteim, kevesebb információ birtokában, általánosítások, demagóg megfogalmazások sorával a Haraszthy úr által felsoroltakhoz kapcsolódni!

Nevezetesen: a „*még mindig nem tanulunk saját múltunkból!*”, „*az emberiség eddigi telepítető kedvének gyalázatosan negatív hatásaiból!*”, „*tájidegen, kivadult és felbecsülhetetlen gazdasági kárt okozó!*”, „*ismereteim szerint a hazai erdészeti gyakorlatban alkalmazott tájidegen!*”, „*nem tetjük tönkre Erdeinket mind gazdasági, mind biológiai értelemben!*”, „*véleményem szerint napjainkra a magyar erdőkben annyi megoldatlan probléma gyűlt össze!*”, „*újabb bizonytalan telepítést vizsgáltni!*”, „*nagyon remélem, hogy senki sem vállalja majd egy újabb faj betelepítésének felelőségét!*”, „*biológiai értelemben értékes kopárrost sikertült tönkretenni!*”, „*legnagyobb természeti értékeink egyikét, a pilisi lent veszélyeztetni!*”, „*nyilvánvalóvá kellene, hogy legyen: a társadalmi elvárásoknak megfelelően az erdőkben a gazdasági haszonvétel kezd bántérbe szorulni!*”, „*hogyan takarítható el a feketefenyő... a zöld juhar... kiszorítani az akácot a közephegységekből!*”, „*továbbra is egyenként kitermeljük az erdőből a barkócát, madárcezesznyét, Hollan-*

diából importált *bükkcsemetével erdőstünk...* folytatjuk a tolólapos kituskózásokat és cédrusbizottságot alakítunk”, ezekhez, ilyenekhez, amelyek fél oldalon, három hasábnyi szövegben, mint kötőszavak záporoznak.

– Úgy általában! – Miközben ezek szerint egynémely lelkiület gyámolítása is soros feladatnak tűnik.

Laikusként, mint helyel-közzel telepítető kedvű (gaz) erdőltetőnek, módomban van más szakmabeliekkel is erről-arról eszmét cserélni. Erdész-természetvédelmi (paradox?) szakembertől tudom szabatosan (?), hogy hazai tájidegenség bélyegéhez kétezer (?) évnél kevesebb igazolt, ismert jelenlét szükségeltetik növényeknél. Nekem, (gaz) erdőltetőnek ennek tudatában felvetődött, hogy vajon egy majdani geológiai törvény szerint pl. Amerika is lehet a mai helyén tájidegen, hiszen 1–2 milliárd éve nyoma sem volt még ott, ámbar néhány százmillióan azért megvesznek érte. Mennyi idő szükséges mondjuk idehaza a strucc őshonossá minősítéséhez? A törzsfeljődés egyik csúcán tömörülő (természetes) embertömegből a fehér letelepedhet-e tartósan feketék lakta vidéken és viszont? Mennyi időt szab ki rájuk egy majdani migrációs törvény, és kell-e erre törvény? Irthatja-e ennek alapján az idegent a befogadó?

Az erdőkben *viasszoruló* gazdasági haszonvételt a hazai erdészeti ismeretei alapján abból gondolja-e Haraszthy úr, hogy mondjuk Ózd vidékén vagy Érd határában és alföldi, elgazdátlanodott akácokban a fás növényzet úszta csak meg a törvénytisztelő, vandál pusztítást? – Milyen ismeretei vannak a haszonvétel vadászati és orvadászati részéről? – A mellékhaszonvétel mennyiben viasszorult életforma egyes országrészekben? – Nos, a Cédrusbizottság egy rész lehet abból a – mondjuk – 9–9,5 millió sarkítottan természetszeretőből, akiket a tájidegenség mesterségesen

Árvíz után

Árvizek után vagyunk, de egyben előttük is, mert – gondolom – nem ezek voltak az utolsók. Két árvíz között vagyunk tehát. E kis szünetet érdemes kihasználni egy-két dolog végiggondolására.

Abban mindnyájan egyetértünk, hogy a Tisza egyre hevesebb áradásait a hegyvidéki erdők pusztítása okozza. Duzzogunk, háborgunk, méltatlankodunk is emiatt, de az egyetértésünknek ezzel vége is szakad. Mert miért is irtják a szomszédaink oly elszántan a fenyeveseket? Azért, mert mi megvesszük tőlük

kreált és fetiszizált kalodája egy kissé vagy nagyon hidegen hagy, biológiailag értékes kopártól kezdve, a *megoldatlan problémákkal* és mérhetetlen szennyező anyagtól is terhelt magyar erdőikig. Ők azért legalább szerveződnek és tesznek valamiért. A biológiailag értékes kopárok stb. magyarországi ellenségei közül, pl. az erdészetet, a feketefenyőt és e bizottságot megelőző helyeken számos, a WWF által megfoghatatlan veszélyforrást fel lehet még sorolni!

És még egy a laikus természetvédő szemével: a közelmúlt látványos, erdészetet, ökológiát, érdeklődő közvéleményt érintő sajtópolémia egyik alaphangja az volt: *az erdészek irtják az erdőt* (Budán főleg). Nem tudom, Haraszthy úr az erdészeti gyakorlatában mennyi erdőt irtott ki a sajtóban észrevételezett módon. Én visszaemlékszem az iskolai előgyakorlatom kezdetére, amikor üzemtervi előírás alapján, *erdőirtás* (a mai köz- és ökológus nyelv szerint) után csemeteültetéssel létesítettünk tölgy sarjerdő helyén *ültetvényt* (a mai ökológiai nyelv szerint). Elegyetlen tölgyes helyén a klímának megfelelő elegyes tölgyes ültetvényt. A mai bírálók szemében ugye ez a beültetett terület minden, csak nem erdő, egy fűtenger az egész, ökológiai katasztrófa, oda a rádiót, meg a tv-t, nyomtatott médiát. Akkoriban valahogy nem jöttek. Se WWF, se www. Persze, minnek is, hisz még erdő sem!

A mindjárt 40 éves szörnyűség, ha addig nem lesz a helyén Plaza, Lakópark, Álomvölgy vagy autópálya (ami ugye nem számít irtásnak, tájidegennek, hisz a WWF se említi), úgy 40 év múlva jut oda, ahol az elődjét sarjítölgyes önmagában megismerem. Most legalább gyertyános-tölgyest formál. Gondolom, amikor valami oknál fogva, 40 év múlva fűrész alá kerül, újból erdővé és médiaszenzációvá nemesül.

– Hát ki más az, aki mindezt elmélettel győzi, ha nem az Ember?!

–y-n

jó pénzért a faanyagot. Kézenfekvő lenne ezt bojkottálni; ezzel lefékezni az erdőirtást. De akkor honnan vegyük az elegáns lakóparkok, a Makovecz-műtrem által tervezett fatornyos építmények szerkezetének faanyagát? Erre is van megoldás: termeljük meg magunk! Meg is tudnánk, ha az önmagukat „zöldnek” kikiáltott szervezetek nem harcolnának oly ádázul ellene. Bár akaratlanul és tudatlanul, de ők is hozzájárulnak ezzel a kárpáti fenyevesek irtásához, közvetve a tiszai áradásokhoz.

“Szerencsénkre” van annyi parlaggerületünk, hogy nem a tölgyesek és bükkö-

sök helyén, hanem *mellettük* van alkalom a fenyő és a cédrus telepítésére. Az igaz, hogy a feketefenyő fája aránylag „értéktelen”, de annak értékét az adja, hogy már nem fújja a szél a futóhomokot, már betakarta azt egy humuszréteggel – ha nem is ideális összetételével. A feketefenyőt netán felváltó cédrus ennél már csak jobb lehet. (A honosítási engedélyt pedig együtt kellene megkérni a paradicsommal, krumplival...) Ami pedig az

akácot illeti, szeretjük az akácmézet, a szőlőt, mely utóbbihoz tudvalévően akáczkaró és oszlop szükségeltetik. De ne szabadjon szeretni azt, aki akáczfát ültet?

Ezeregszáz esztendő nem sok a Földgolyó történetében. Most már csak azon izguljunk mi magunk is, nehogy „tájjidegennek” minősüljünk itt a Kárpát-medencében. Kihez adjuk be a honosítási kérelmünket?

Reményfy László

Mit kíván Európa?

Először is mint az FVM Erdészeti Hivatalának EU szakértője, *dr. Sipos Árpád* úr cikkének második mondatára (ld. EL márciusi szám), „Ezt kívánja tőlünk az Európai Unió” válasza: **Nem kívánja.**

Mint a klímaváltozással 1988 óta foglalkozó erdőmérnöknek *Haraszthy László* úr cikkére annyiban reagálnék, hogy a légkörkutatók – meteorológusok régóta mondják, hogy a várhatóan (vagy más megkezdődött?) bekövetkező klímaváltozással kapcsolatban nem az a probléma, hogy 4 vagy 6 fokkal lesz magasabb az éves középhőmérséklet az északi félteke egyes területein, hanem elsősorban a változás sebessége a probléma. Ez kutatási anyagokból kiolvasva azt is jelenti, hogy akár nagyságrenddel is meghaladhatja az eddig mért legnagyobb migrációs sebességet, amivel egykor a fajok visszahúzódtak például a jégkorszak után.

(Pollenvizsgálatok jelzik, hogy lucosok voltak a Balatonnál...)

Ha a klíma és így a termőhelyi összetevők is gyorsabban változnak, mint

ahogy azt a vegetáció természetes úton követni tudná (hogyan is, mivel most már vannak mezőgazdasági területek, városok stb., amik nem voltak pl. 10 millió éve), akkor „elébe kell menni” a változásoknak és felkészülni a megváltozó termőhelyi viszonyoknak.

Fajok ezrei fognak kipusztulni a klímaváltozás miatt, s talán még a pilisi len is, és nem biztos, hogy a feketefenyő vagy az erdészek miatt.

Természetesen őshonos értékeinket védeni kell, de azt is figyelembe kell venni, hogy itt nem „természetes folyamatok” zajlanak, hanem ember generálta változások, így talán megfontolandó, hogy a természetet „magunktól” a saját eszközeinkkel próbáljuk megvédeni, ugyanis a természetvédelem is olykor öncélú abban a tekintetben, hogy „meg kívánja őrizni a természeti értékeket az emberiség számára”. Márpedig a bioszférának nincs szüksége az emberre, se természetrombolóra, se természetvédőre...

Az egzisztenciális természetvédelem problémáival nem kívánok foglalkozni.

Üdvözzel:

Szedlák Tamás

Egymillió hektár

Hasonló címmel, de kérdőjellel a végén írt cikket *dr. Sipos Árpád* az „Erdészeti Lapok” márciusi számában.

Sok-sok kétely és néhány ezek eloszlatását célzó direktíva megfogalmazása jellemzi az irományt, melynek minősítésétől a mű egészét illetően most eltekintek, a részletek szintjén azonban néhány észrevételt bátorodom elővezetni.

– A szerző mély aggodalmának ad hangot a számára beláthatatlanul nagyvívű erdőtelepítési programmal kapcsolatban. Egymillió hektár az ország területének mindössze 10,75%-a. Így a jelenlegi 18%-os erdőültettség még mindig a közép-európai átlagot – 30% – megközelítő lesz.

A szerző által oly féltőn óvott szántó- és gyepterületek aránya a telepítések által

mindössze 1/6-ával csökkenne, mely messze alatta van a mezőgazdálkodásra alkalmas földek területfoglalásának. Ez utóbbi megállapítással szerzőnk a legmesszebbmenőkig nem ért egyet, és azt nemes egyszerűséggel a tudatlanság, de legjobb esetben is az „EU” iránti vakbuzgó-ság, szolgaság tárgykörébe utalja.

– A következő kérdéssor a telepítések kivitelezhetőségével kapcsolatban foglalkoztatja a szerzőt: Kié a föld, ki tervez, ki ültet, ki ápol stb. Mi itt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében – és nemcsak itt – már túl vagyunk a kérdések megfogalmazódásának tipródásokkal teli időszakán. A dolog úgy működik, hogy mindezt a magántulajdonos kezdeményezi. (A jövőben a tulajdonosok mellett kezdeményezőleg léphet fel a nemzeti földalap kezelője is.) A kollégák azután terveznek, szakirányítanak, cse-

metét nevelnek, a vállalkozó és (vagy) a tulajdonos talajelőkészít, ápol, az erdőfelügyelő mindezt minősíti, felügyeli, elbírálja. Azt pedig, hogy mennyi erdő települjön, nem az „EU”, hanem a közgazdasági környezet diktálja, melynek persze része a támogatási rendszer a maga jelenlegi évi 6 milliárdjával, ami kb. 15 ezer hektár telepítésére elég.

Ez az összeg egyenletes felfutást követően gondolom duplázható – reálértéken. A lassú, nem erőltetett emelkedést gond nélkül tudja követni a csemetetermelés és a gépi-vállalkozói háttér. Az érintett régiók nagy részében a kézimunka-erő sem jelenthet problémát. A fenti forgatókönyv alapján 30 év alatt nagyságrendileg teljesíthető a kétségtelenül nagytratór elképzelés.

– A cikk következő részében a szerző az őshonos–nem őshonos fajok alkalmazásának lehetőségeit boncolgatja. A telepítendő fajok listáján előkelő helyen rangsorolódik szerzőnkél az Atlasz-cédrus, de felkarolandónak ítéltetik a szerb luc és a pusztaszil is azután.

A magam részéről óvatosságra inteném kollégáimat a telepítendő fajok repertoárjának ily nagyvonalú bővítésétől.

Az Atlasz-cédrus egyébként lehet, hogy alkalmatlan hazai viszonyaink közepette kiterjedt alkalmazásra, arra viszont kiválóan alkalmas, hogy a szalonképtelenség szintjéig járassa le a szakmát a minden lépésünket árgus szemekkel követő ökológus társadalom előtt.

– Kétségtelenül a cikk tetőpontjának szánja a szerző – nem csekély dramaturgiai érzékről számot adva – azon fejtegetéseit, melyben az „Erdők Minisztériumának” – mint leendő főhatóságnak – apokaliptikus képét vázolja fel. Ebben a szervezeti formában a totalizmus igényével teljedhetne ki mindaz, ami kellő mélységű küldetésstudattal bíró erdészember agyában és szívében megfoghat. A dolog lényege az, hogy ez a főhatóság nemcsak a tervezés, a felügyelet, az erdészeti politika kérdéseiben mutatna irányt, hanem mindjárt a gazdálkodói feladatokat is ellátná, a tervezéstől a művelési feladatokon át a fahasználatig.

Dicséretes elképzelés, kérdés, hány százszorosára kellene felduzzasztani az Erdészeti Hivatal és az ASZ. apparátusát.

Kezdeti lépésnek javasolnék egy helyettes államtitkári titulus kilobbizását az E. H. mindenkori vezetője számára.

– Zárszóként az OEE szakgárdáját kéri fel a szerző, fejtse ki véleményüket sorával kapcsolatban azért, hogy öntsünk végre tiszta vizet a pohárba. Ez utóbbi gondolataival magam is mélységesen egyetértek.

Asztalos István
erdőmérnök